

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 454/2010-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti D., a. s., právne zastúpenej advokátom JUDr. J. B., R., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 97/09 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 97/09 **p o r u š i l** základné právo spoločnosti D., a. s., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 97/09 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. Spoločnosti D., a. s., priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti D., a. s., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 382,32 € (slovom tristoosemdesiatdva eur a tridsaťdva centov), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. J. B., R., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 454/2010-8 z 27. októbra 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť spoločnosti D., a. s. (ďalej len „s'ťažovateľka“), právne zastúpenej advokátom JUDr. J. B., R., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 97/09 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu s'ťažnosti vyplynulo, že: „... S'ťažovateľ dňa 14. 4. 2009 podal na Okresný súd Bratislava I (porušiteľ) návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 41.981,55 €. Porušiteľ zostal v konaní nečinný.

Nakoľko s'ťažovateľovi nebola doručená ani po pol roku výzva na zaplatenie súdneho poplatku, dňa 11. 11. 2009 nahliadol do spisu v informačnej kancelárii súdu. Nahliadnutím do spisu s'ťažovateľ zistil nedostatky v návrhu. ...

Napriek absencii výzvy súdu na doplnenie alebo opravu návrhu, s'ťažovateľ po nahliadnutí do spisu, tento nedostatok podaním zo dňa 18. 11. 2009 (doručenému osobne

porušiteľovi dňa 19. 11. 2009) odstránil a zároveň urgoval porušiteľa k zaslaníu výzvy na zaplatenie súdneho poplatku a následnému nariadeniu pojednávania.

Urgencia sťažovateľa zostala bez odozvy zo strany porušiteľa.

Dňa 12. 4. 2009 sťažovateľ podal sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, tým sťažovateľ splnil podmienku ustanovenú v § 53 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Sťažnosť, rovnako ako urgencia zostala bez odozvy.

Sťažovateľ sa súdnym návrhom domáhal vydania platobného rozkazu, t. j. rozhodnutia v skrátanom konaní!!!!

Postupom súdu, ani po roku a štyroch mesiacoch, sťažovateľovi nebolo umožnené ani len uhradiť súdny poplatok ako predpoklad vydania rozhodnutia.

Vzniklým prieťahom v konaní je sťažovateľ vystavený riziku, že na strane žalovaného v konaní sp. zn. 31 Cb 97/2009 môže, zvlášť v dnešnej globálnej ekonomickej situácii, dôjsť k vytvoreniu takej situácie, že súdne konanie o zaplatenie dlhu bude zmarené, resp. bezpredmetné. Tento rozmer vzniklej situácie je jedným z dôvodov pre ktoré sa sťažovateľ domáha zjednania nápravy ústavnou sťažnosťou.

Ako z uvedeného vyplýva, porušiteľ bol v konaní absolútne nečinný, čím porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. ...

Nečinnosťou porušiteľ porušil sťažovateľovo právo garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Vzhľadom na predmet sporu (výšku žalovanej istiny) žiadame súd, aby sťažovateľovi priznal finančné zadostučinenie vo výške 20.000 € (slovom dvadsaťtisíc euro) a to z týchto dôvodov:

- porušiteľ svojou nečinnosťou vážne ohrozil vymožitelnosť sťažovateľovho práva*
- porušiteľ svojou nečinnosťou ohrozil finančnú situáciu sťažovateľa, nakoľko žalovaná suma nie je zanedbateľná*

- sťažovateľ musel vynaložiť nemalé náklady na právnu pomoc pri vymáhaní svojho práva, ktoré by inak nevynaložil, keby porušiteľ postupoval podľa platného právneho poriadku

V súlade s ustanoveniami § 56 ods. 1 písmena a), ods. 4 a ods. 5 zákona 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, konaní pred ním a postavení jeho sudcov, v znení neskorších zmien a na základe vyššie uvedených skutočností, preto žiadame Ústavný súd aby rozhodol nasledovne:

Základné právo sťažovateľa, upravené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom Okresného súdu Bratislava I. porušené.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava I, aby v konaní č. 31 Cb 97/2009 bezodkladne konal a nariadil pojednávanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 20.000 € (slovom dvadsaťtisíc euro), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet sťažovateľa... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Porušiteľ je povinný sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia...“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr 3832/2010 z 26. novembra 2010 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 20. decembra 2010.

2.1 Predsedníčka okresného súdu v úvode svojho vyjadrenia uviedla, že „*netrvám na ústnom prejednaní doručenej ústavnej sťažnosti*“, ďalej podala chronologický prehľad úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutom konaní a dodala:

„... Predmetné konanie je poznačené prietiahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah. Mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietiahmi avšak objektívneho charakteru.

V prípade, že Ústavný súd SR dospeje k tomu, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, aby bolo vzaté do úvahy, že zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prietahov v konaní. S poukazom na uvedené objektívne dôvody, za ktorých došlo k prietahu v konaní, prosím Ústavný súd Slovenskej

republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške...“

2.2 Právny zástupca sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu uviedol:

„... Konštatujem, že z obsahu písomného stanoviska Okresného súdu Bratislava I. a uvedenej chronológie procesných úkonov súdu je nečinnosť OS Bratislava I. úplne zrejmá a nebol uvedený jediný konkrétny dôvod, pre ktorý by bolo možné priesťahy v konaní, ktoré uznáva aj OS Bratislava I. označiť za priesťahy objektívneho charakteru.

Naopak, vyjadrenie súdu chápem ako uznanie že v predmetnom konaní k priesťahom skutočne došlo.

Máme preto za to, že tento stav nemožno vyvrátiť ani pri ústnom prejednaní sťažnosti a preto na konaní ústneho pojednávania k sťažnosti netrváme.

Trváme však na tom, že ústavné právo sťažovateľa bolo porušené a žiadame priznať požadované finančné zadosťučinenie v plnej výške.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 40/02).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto relevantný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 97/09:

Dňa 16. apríla 2009 bol okresnému súdu doručený návrh na začatie konania a zároveň žiadosť o rozhodnutie platobným rozkazom v právnej veci sťažovateľky proti

odporcovi: A., spol. s r. o., o zaplataenie 41 981,55 €. Vec bola pôvodne zaevidovaná pod sp. zn. 35 Rob 62/09.

Dňa 7. mája 2009 bola predmetná vec prevedená do oddelenia Cb a zapísaná pod sp. zn. 31 Cb 97/09 (ako dôvod boli uvedené iné nedostatky – nedostatočné listinné dôkazy, napr. nepodpísané dodacie listy odporcom, pozn.).

Dňa 19. novembra 2009 právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu urgenciu konať vo veci a zároveň doplnil listinné dôkazné prostriedky.

Dňa 25. novembra 2010 okresný súd uznesením č. k. 31 Cb 97/09-173 vyzval odporcu, aby sa vyjadril k podanému návrhu na začatie konania, a zároveň vyzval sťažovateľku na zaplataenie súdneho poplatku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 97/09 dochádza k porušovaniu základného práva

sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky ako účastníka konania v preskúmvanej veci, resp. jej zástupcov, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietáhom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov dlhodobo nečinný, konkrétne od 7. mája 2009 do 25. novembra 2010. Na okresnom súde teda v danej veci neboli vykonané počas 1 roka a 6 mesiacov žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy

(pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné. K uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu predsedníčky okresného súdu, že v danom prípade „*zákonná sudkyňa subjektívnym konaním nezavinila vznik prietahov v konaní*“, nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na nekonkretizované skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na objektívne možnosti príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 20 000 €, ktoré odôvodnila najmä tým, že „*porušiteľ svojou nečinnosťou vážne ohrozil vymožitelnosť sťažovateľovho práva*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadostučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadostučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje za primerané vo výške 1 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si uplatnila trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti 18. augusta 2010 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 20. decembra 2010). Za tri úkony vykonané v roku 2010 patrí odmena v sume trikrát po 120,23 € a režijný paušál trikrát po 7,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie

právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkovo sumu 382,32 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2011